

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2016. szeptember 7.*

„Tagállami kötelezettségszegés — Környezet — 2006/12/EK irányelv — 91/689/EGK irányelv — 1999/31/EK irányelv — Hulladékgyűjtés — A Bíróság kötelezettségszegést megállapító ítélete — A végrehajtás elmaradása — az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése — Pénzügyi szankciók — Kényszerítő bírság — Átalányösszeg”

A C-584/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2014. december 18-án

az **Európai Bizottság** (képviselik: M. Patakia, E. Sanfrutos Cano és D. Loma-Osorio Lerena, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Görög Köztársaság** (képviseli: E. Skandalou, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J. L. da Cruz Vilaça tanácselnök, F. Biltgen, A. Borg Barthet (előadó), E. Levits és M. Berger bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. február 25-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: görög.

Ítéletet

- 1 Keresetében az Európai Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
 - állapítsa meg, hogy a Görög Köztársaság, mivel nem hozta meg a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) végrehajtásához szükséges valamennyi intézkedést, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit,
 - kötelezze a Görög Köztársaságot, hogy fizessen a Bizottság számára 72 864 euró összegű kényszerítő bírságot a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének időpontjától kezdődően a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) végrehajtásának időpontjáig minden, a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) végrehajtásában tanúsított késedelmes nap után,
 - kötelezze a Görög Köztársaságot, hogy fizessen a Bizottság számára 8096 euró napi átalányösszeget a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) kihirdetésének időpontjától kezdődően a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének időpontjáig, illetve a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) végrehajtásának időpontjáig, amennyiben ez korábban következne be,
 - a Görög Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 75/442/EGK irányelv

- 2 Az 1991. március 18-i 91/156/EGK tanácsi irányelvvel (HL 1991. L 78., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 3. o.) módosított, a hulladékokról szóló, 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv (HL 1975. L 194., 39. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 23. o.) (a továbbiakban: 75/442 irányelv) alapvető célkitűzése az emberi egészség és a környezet védelme volt a hulladék gyűjtése, szállítása, kezelése, tárolása és lerakása által okozott káros hatások ellen.
- 3 A 75/442 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében foglaltak értelmében:

„A tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell tenniük azért, hogy elősegítsék:

- a) elsősorban a hulladékképződés megelőzését, valamint a keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését [...]

[...]

b) másodsorban:

- i. a hulladékok hasznosítását újrahasznosítás, újrahasználat, regenerálás vagy bármely más másodlagos nyersanyag kivonására szolgáló művelet segítségével; vagy

vagy

- a hulladéknak energiaforrásként való hasznosítását.”

4 A 75/442 irányelv 4. cikke a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a hulladék hasznosítása vagy ártalmatlanítása az emberi egészség veszélyeztetése, valamint anélkül történjen, hogy olyan folyamatokat vagy módszereket használnának, amelyek veszélyesek lehetnek a környezetre, így különösen:

- ne jelentsen kockázatot a vízre, levegőre, talajra, növény- és állatvilágra,
- ne okozzon kellemetlen zajt vagy szagot,
- ne befolyásolja hátrányosan a tájképet vagy a különleges érdeklődésre számot tartó helyeket.

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket azért is, hogy megtiltsák a hulladékok ellenőrizetlen elvezetését vagy lerakását, illetve ellenőrizetlen ártalmatlanítását.”

5 A 75/442 irányelv 5. cikke a következőket írta elő:

„(1) A tagállamoknak – ahol ez szükséges vagy tanácsos, más tagállamokkal együttműködve – meg kell tenniük a megfelelő intézkedéseket, hogy egy integrált és megfelelő hulladékártalmatlanító hálózatot hozzanak létre, figyelembe véve az elérhető legjobb technológiákat, amelynek költsége elfogadható. A hálózatnak képessé kell tennie a Közösség egészét arra, hogy a hulladékártalmatlanítás területén önellátóvá váljon, és a tagállamokat, hogy törekedhessenek e cél egyénileg történő elérésére, figyelembe véve a földrajzi adottságokat és azt, hogy bizonyos típusú hulladékok számára különleges létesítmények létrehozása szükséges.

(2) A hálózatnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a hulladék az egyik legközelebbi, a célnak megfelelő létesítményben legyen ártalmatlanítható a leginkább alkalmas módszerek és technológiák segítségével azért, hogy biztosítható legyen a környezet- és az egészségvédelem magas szintje.”

6 A 75/442 irányelv 7. cikke (1) bekezdése első albekezdésének értelmében:

„Annak érdekében, hogy a 3., 4. és 5. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósuljanak, a 6. cikkben meghatározott illetékes hatóság vagy hatóságok – amilyen hamar csak lehet – egy vagy több hulladékgazdálkodási tervet készítenek. Az ilyen terveknek különösen az alábbiakra kell kitérniük:

- hasznosítandó vagy ártalmatlanítandó hulladék típusa, mennyisége és eredete,
- általános műszaki követelmények,
- bizonyos hulladékokra vonatkozó különleges rendelkezések,
- hulladéklerakók és egyéb ártalmatlanító létesítmények céljára megfelelő területek.

7 A 75/442 irányelv 8. cikkének szövege az alábbi volt:

„A tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy bármely hulladékbirtokos:

- átadja hulladékát kezelésre egy magán vagy közületi hulladékgyűjtőnek vagy egy olyan vállalkozásnak, aki [helyesen: amely] a II. A vagy II. B mellékletben felsorolt műveleteket végzi, vagy
- maga hasznosítja vagy ártalmatlanítja a hulladékát ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban.”

- 8 A 75/442 irányelvnek a hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006., L 114., 9. o.) 20. cikkének első bekezdése által törvény hatályaon kívül helyezése, amely 2006. május 17-én lépett hatályba, nincsen kihatással a kötelezettségszegés megállapítása iránti jelen keresetre. Ez utóbbi irányelv ugyanis, amely az áttekinthetőség és az észszerűség érdekében egységes szerkezetbe foglalta a 75/442 irányelvet, átveszi a jelen ítélet 3–7. pontjában említett rendelkezéseket. A 2006/12 irányelv 20. cikkének első bekezdése továbbá úgy rendelkezik, hogy a 75/442 irányelv „hatályát veszti, a III. melléklet B részében említett irányelveknek a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó határidőkkel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül”.

A 91/689/EGK irányelv

- 9 A veszélyes hulladékokról szóló, 1991. december 12-i 91/689/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 377., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 78. o.) 1. cikke szerint az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak a veszélyes hulladékokkal történő ellenőrzött körülmények közötti gazdálkodásra vonatkozó jogszabályait.

- 10 Ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Ezen irányelv rendelkezéseire is figyelemmel kell a [a hulladékokról szóló, 1975. július 15-i] 75/442/EGK [tanácsi] irányelvet [HL 1975. L 194., 39. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 23. o.] alkalmazni a veszélyes hulladékokra.”

- 11 Az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A 75/442/EGK irányelv 7. cikkének rendelkezése szerint az illetékes hatóságok vagy külön, vagy az általános hulladékgazdálkodási tervük keretében, veszélyeshulladék-gazdálkodási tervet készítenek és ezeket a terveket közzéteszik.”

- 12 A 91/689 irányelvet hatályon kívül helyezte a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 312., 3. o.). A 91/689 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését lényegében átveszi a 2008/98 irányelv 28. cikke.

A 1999/31/EK irányelv

- 13 A hulladéklerakókról szóló, 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelv (HL 1999. L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 228. o.) azt a célt tűzi ki, hogy olyan intézkedésekről, eljárásokról és iránymutatásokról rendelkezzenek, amelyek, amennyire lehetséges, megakadályozzák vagy csökkentik a hulladék lerakásából eredő környezetre gyakorolt negatív hatásokat a hulladéklerakó teljes életsiklusa alatt.

- 14 Ezen irányelv 2. cikkének g) pontja értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

g) »hulladéklerakó«: olyan hulladékártalmatlanító létesítmény, amely a hulladéknak a földre vagy földbe (föld alá) való lerakására szolgál, beleértve:

- az állandó (vagyis több mint egy éves) telepet, amely hulladék ideiglenes elhelyezésére szolgál,

[...]”

15 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok [...] az [1999/31] irányelvet alkalmazzák minden olyan hulladéklerakóra, amely a 2. cikk g) pontja szerinti fogalommeghatározásnak megfelel.”

16 A 1999/31 irányelv 6. cikkének szövege az alábbi:

A tagállamok intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy:

- a) a hulladéklerakóban csak kezelésen átesett hulladékot helyezzenek el. Ezt a rendelkezést nem lehet inert hulladéokra alkalmazni, amelynek kezelése műszakilag nem célszerű, sem más olyan hulladékokra, amelyeknél az ilyen kezelés nem járul hozzá ezen irányelvnek az 1. cikkben kijelölt céljaihoz azáltal, hogy csökkenti a hulladék mennyiségét, vagy annak az emberi egészségre vagy a környezetre való veszélyességét;
- b) veszélyeshulladék-lerakóban való elhelyezésére csak a II. mellékletnek megfelelően felállított kritériumokat kielégítő hulladékot lehet kijelölni;
- c) nem veszélyeshulladék-lerakót az alábbiak elhelyezésére lehet használni:
 - i. települési hulladék;
 - ii. más eredetű nem veszélyes hulladék, amely kielégíti a nem veszélyeshulladék-lerakóban átvehető hulladékokra a II. mellékletnek megfelelően megállapított kritériumokat;
 - iii. stabil, nem reakcióképes (pl. megszilárdított, üvegesített) veszélyes hulladékok, amelyek kimosódási tulajdonságai megegyeznek az ii. pont szerinti nem veszélyes hulladékokéval, és amelyek kielégítik a II. mellékletnek megfelelően felállított meghatározó átvételi kritériumokat. E veszélyes hulladékokat nem szabad a biológiailag lebontható nem veszélyes hulladékok számára kijelölt kazettákban elhelyezni.
- d) inerthulladék-lerakót csak inert hulladékok elhelyezésére szabad használni.”

17 Az említett irányelv 7. cikke értelmében:

„A tagállamok intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy a hulladéklerakó létesítésére vonatkozó engedély iránti kérelem legalább az alábbiakra vonatkozó adatokat kötelezően tartalmazza:

- a) a kérelmező és az üzemeltető személyi adatai (ha a kérelmező és az üzemeltető nem azonos);
- b) a lerakandó hulladék típusainak leírása és tervezett összes mennyisége;
- c) a hulladéklerakó tervezett befogadó kapacitása;
- d) a helyszín leírása, beleértve annak hidrogeológiai és geológiai jellemzését;
- e) tervezett módszerek a szennyezés megelőzésére és csökkentésére;
- f) a javasolt működési, megfigyelési és ellenőrzési terv;
- g) a lezárással és az utógondozással kapcsolatos eljárások terve;
- h) ha az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv [(HL 1985., L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.)] szerint követelmény a hatásvizsgálat, a fejlesztő által a fenti irányelv 5. cikkének megfelelően benyújtott adatok;

- i) a kérelmező által nyújtott pénzügyi, vagy azzal egyenértékű más biztosíték, amint azt ezen irányelv 8. cikke a) pontjának iv. alpontja megköveteli.

Az engedély megadása után a fenti adatokat az illetékes nemzeti és közösségi statisztikai hivatalok számára hozzáférhetővé teszik, ha azok ezt statisztikai célból kezdeményezik.”

- 18 Az említett irányelv 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok intézkedéseket tesznek annak elérésére, hogy:

- a) az illetékes hatóság csak akkor adjon ki engedélyt hulladéklerakó létesítésére, ha az alábbi feltételek teljesülnek:
- i. A 3. cikk (4) és (5) bekezdésének sérelme nélkül a hulladéklerakó projekt megfelel az ezen irányelvben foglalt, rá vonatkozó követelményeknek, beleértve a mellékletekben foglalt követelményeket is;
 - ii. a hulladéklerakó telep vezetését olyan természetes személy látja el, akinek műszaki felkészültsége megfelelő a telep vezetésére; a hulladéklerakó üzemeltetői és dolgozói számára a szakmai és műszaki fejlődés és képzés biztosított;
 - iii. a hulladéklerakót úgy üzemeltetik, hogy a balesetek megelőzésére és azok következményeinek mérséklésére a szükséges intézkedéseket megteszik;
 - iv. a kérelmező az ártalmatlanítás megkezdése előtt pénzügyi biztosíték letételével vagy a tagállamok által meghatározandó más, egyenértékű módon megfelelően gondoskodott, vagy gondoskodni fog annak biztosításáról, hogy teljesíti az ezen irányelv rendelkezései szerint kiadott engedélyből következő kötelezettségeit, beleértve az utógondozást, és követi a 13. cikkben előírt lezárási eljárást. Ezt a biztosítékot vagy egyenértékű megfelelőjét mindaddig visszatartják, amíg azt a telepnek a 13. cikk d) bekezdése szerinti fenntartása és utógondozási műveletei azt megkívánják. A tagállamok saját döntésük szerint kimondhatják, hogy ezt az albekezdést az inerthulladék-lerakókra nem kell alkalmazni;
- b) a hulladéklerakó projekt legyen összhangban a 75/442/EGK irányelv 7. cikkében meghatározott vonatkozó hulladékkezelési tervvel vagy tervekkel;
- c) a hulladéklerakó üzemeltetésének megkezdése előtt az illetékes hatóság ellenőrzi a telepet annak biztosítására, hogy az megfeleljen az engedélyben rögzített vonatkozó feltételeknek. Ez semmilyen módon nem csökkenti az engedélyben megnevezett üzemeltető felelősségét.”

- 19 Az 1999/31 irányelv 9. cikke ekként rendelkezik:

„A 75/442/EGK irányelv 9. cikkében és a 96/61/EK irányelv 9. cikkében foglalt rendelkezéseket pontosítva és kiegészítve, a hulladéklerakó engedély legalább az alábbiakat tartalmazza:

- a) a hulladéklerakó kategóriáját;
- b) a hulladéklerakóban ártalmatlanítani engedélyezett hulladéktípusokat, és a lerakni tervezett összes hulladék mennyiségét;
- c) a hulladéklerakó előkészítésére, a hulladéklerakóban való lerakás műveleteire, megfigyelési és ellenőrzési eljárásaira vonatkozó követelményeket, beleértve a III. melléklet 4.B pontja szerinti, rendkívüli esetekre megállapított terveket, valamint a lezárásra és az utógondozásra vonatkozó ideiglenes követelményeket;
- d) a kérelmezőnek azt a kötelezettségét, hogy legalább évente jelentést készítsen az illetékes hatóságnak a lerakott hulladék mennyiségéről és típusairól és a megfigyelési program eredményeiről a 12. és 13. cikkben és a III. mellékletben előírtak szerint.”

20 A 1999/31 irányelv 13. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy adott esetben az engedélynek megfelelően:

- a) a hulladéklerakónak vagy a hulladéklerakó egy részének bezárási eljárását megindítsák,
 - i. amikor az engedélyben megszabott vonatkozó feltételek teljesülnek; vagy
 - ii. az illetékes hatóságtól kapott felhatalmazással, az üzemeltető kezdeményezésére; vagy
 - iii. az illetékes hatóság megindokolt határozata alapján;
- b) egy hulladéklerakót vagy annak egy részét azután lehessen véglegesen lezártnak tekinteni, hogy az illetékes hatóság elvégezte az utolsó helyszíni ellenőrzést, értékelte mindazokat a jelentéseket, amelyeket az üzemeltető benyújtott, és az üzemeltető tudomására hozta a lezárásra vonatkozó jóváhagyását. Ez semmilyen módon nem csökkenti az engedélyben megnevezett üzemeltető felelősségét;
- c) miután egy hulladéklerakót véglegesen lezártak, annak karbantartásáért, megfigyeléséért és ellenőrzéséért az üzemeltető legyen olyan hosszú ideig felelős az utógondozási időszakban, ameddig az illetékes hatóság azt, annak az időtartamnak a figyelembevételével, ameddig a hulladéklerakó még veszélyt jelenthet, megkívánja.

Az üzemeltető értesíti az illetékes hatóságot minden olyan káros környezeti hatásról, amelyre az ellenőrzési és megfigyelési eljárások során fény derült, és a megteendő korrekciós intézkedések jellegére és időzítésére vonatkozóan az illetékes hatóság határozatát követi;

- d) mindaddig, amíg az illetékes hatóság úgy ítéli meg, hogy a hulladéklerakó várhatóan veszélyt jelent a környezetre, és a hulladék tulajdonosának kötelezettségét érintő nemzeti és közösségi jogszabályok sérelme nélkül, a telep üzemeltetője legyen felelős a hulladéklerakóban termelődött gáz, a telepről kimosódott csurgalékvíz és a telep környezetében lévő talajvízrendszer III. melléklet szerinti megfigyeléséért és vizsgálatáért.”

21 A 1999/31 irányelv 14. cikke értelmében:

„A tagállamok intézkedéseket tesznek annak biztosítására, hogy az ezen irányelv átvételekor [helyesen: átültetésekor] engedéllyel rendelkező vagy működő hulladéklerakók működésüket csak akkor folytathassák, ha az alább leírt lépéseket a lehető leghamarabb, de legkésőbb a 18. cikk (1) bekezdésében meghatározott időponttól számított nyolc éven belül megteszik:

- a) a 18. cikk (1) bekezdésében meghatározott időponttól számított egyéves időtartamon belül a hulladéklerakó üzemeltetője elkészíti, és az illetékes hatóságnak jóváhagyás végett benyújtja a telep felülvizsgálati [helyesen: fejlesztési] tervét, amely tartalmazza a 8. cikkben felsorolt adatokat és minden olyan korrekciós intézkedést, amely az üzemeltető megítélése szerint szükséges az ezen irányelvben foglalt követelmények betartásához, kivéve az I. melléklet 1. pontja szerinti követelményeket;
- b) a fejlesztési terv bemutatását követően az illetékes hatóságok a bemutatott terv és ezen irányelv alapján végleges határozatot hoznak arról, hogy a működés folytatható-e. A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy azokat a lerakókat, amelyek a működés folytatásához szükséges engedélyt a 8. cikk szerint nem kapták meg, a 7. cikk g) pontjának és a 13. cikknek megfelelően a lehető legrövidebb időn belül lezárják;

- c) az illetékes hatóság a jóváhagyott fejlesztési terv alapján engedélyezi a szükséges munkálatokat, és megszab egy átmeneti időszakot, amely alatt a tervet meg kell valósítani. A 18. cikk (1) bekezdésében megadott időpontot követő nyolc éven belül valamennyi meglévő hulladéklerakónak meg kell felelnie az ezen irányelvben foglalt követelményeknek, kivéve az I. melléklet 1. pontjának követelményeit;
- d) i. veszélyeshulladék-lerakókra a 4., 5. és 11. cikket és a II. mellékletet a 18. cikk (1) bekezdésében meghatározott időpontot követő egy év után kell alkalmazni;
ii. veszélyeshulladék-lerakókra a 6. cikket a 18. cikk (1) bekezdésében megadott időpontot követő három év után kell alkalmazni.”

A 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543)

22 A 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) a Bíróság helyt adott a Bizottság által az EK 226. cikk (jelenleg EUMSZ 258. cikk) alapján előterjesztett, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetnek, és kimondta, hogy a Görög Köztársaság:

- „mivel nem dolgozott ki és nem fogadott el észszerű határidőn belül a vonatkozó közösségi szabályozásban írt követelményekkel összhangban lévő veszélyeshulladék-kezelési tervet, továbbá nem hozott létre olyan integrált és megfelelő veszélyeshulladék-ártalmatlanító hálózatot, amely lehetővé teszi e hulladékok ártalmatlanítását a leginkább alkalmas módszerek segítségével azért, hogy biztosítható legyen a környezet- és az egészségvédelem magas szintje,
- mivel a veszélyes hulladékok kezelésével kapcsolatban nem tette meg a 2006/12 irányelv 4. és 8. cikkének, valamint az 1999/31 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének, 6–9., 13. és 14. cikkének betartásához szükséges összes intézkedést,

nem teljesítette a 91/689 irányelvnek a 2006/12 irányelv 5. cikke (1) és (2) bekezdésével, illetőleg 7. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdéséből és 6. cikkéből, másodsorban a 91/689 irányelvnek a 2006/12 irányelv 4. és 8. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdéséből, harmadsorban pedig az 1999/31 irányelv 3. cikkének (1) bekezdéséből, 6–9., 13. és 14. cikkéből eredő kötelezettségeit.”

Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti, pert megelőző eljárás

- 23 A 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítésének ellenőrzése keretében a Bizottság szervezeti egységei 2009. október 5-én felhívták a görög hatóságokat, hogy jelöljék meg, milyen intézkedéseket tettek az ítéletben foglaltak teljesítése céljából. 2011. június 22-én a Bizottság felhívta a görög hatóságokat, hogy hathavonta tájékoztassák az említett ítéletben foglaltak teljesítésének állapotáról, és a tájékoztatáshoz mellékeljenek teljes és naprakész menetrendet is.
- 24 A görög hatóságok 2009. november 24-i, 2010. március 2-i, 2011. május 16-i és december 22-i, valamint 2012. július 3-i levelükben válaszoltak a Bizottságnak.
- 25 A Bizottság a görög hatóságok által szolgáltatott valamennyi információ megvizsgálását követően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Görög Köztársaság továbbra sem tette meg a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltaknak való megfeleléshez szükséges valamennyi intézkedést, és 2013. január 25-i felszólító levelével felhívta a tagállamot, hogy két hónapos határidőn belül terjessze elő erre vonatkozó észrevételeit.

- 26 A Görög Köztársaság 2013. március 22-i és augusztus 19-i leveleiben válaszolt az említett felszólító levélre.
- 27 Mivel a Görög Köztársaság az előírt határidőn belül nem tett meg a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez szükséges minden intézkedést, a Bizottság benyújtotta a jelen keresetet.

A kötelezettségzegésről

A felek érvei

- 28 A Bizottság keresetének alátámasztására három jogalpra hivatkozik.
- 29 A veszélyeshulladék-kezelési tervnek a 91/689 irányelv 2006/12 irányelv 7. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (2) bekezdésével és 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban történő kidolgozására és elfogadására vonatkozó első érvével kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy annak ellenére, hogy a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) meghatározott, bizonyos számú kritériumot a görög jogszabályok – különösen a 18/2011. számú körlevél – láthatólag átvettek, a térképek pedig lehetővé teszik a veszélyes hulladékok kezelésére szolgáló létesítmények pontos helymeghatározását, a tervet különböző okok miatt még mindig nem hagyták jóvá, és az adott időpontig a görög hatóságok e tekintetben nem haladtak a menetrendnek megfelelő ütemben.
- 30 A Bizottság emlékeztet arra, hogy az egyszerű közigazgatási gyakorlatot – amely jellegénél fogva a közigazgatási szervek belátása szerint módosítható, és nem is kellően nyilvános – nem lehet a tagállamokat az irányelv átültetése keretében terhelő kötelezettségek érvényes végrehajtásának tekinteni (a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet [C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543] 51. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A körlevél ezért nem helyettesítheti a miniszteri rendeletet.
- 31 A 91/689 irányelvnek a 2006/12 irányelv 5. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdése alapján létrehozott, a környezet- és az egészségvédelem magas szintjének biztosítására leginkább alkalmas módszereket alkalmazó integrált és megfelelő veszélyeshulladék-ártalmatlanító hálózat hiányára vonatkozó második kifogást illetően a Bizottság azt állítja, hogy annak ellenére, hogy léteznek bizonyos, veszélyes hulladékok kezelésére szolgáló létesítmények, és más létesítmények számára adtak ki engedélyező határozatot, a hálózat nem tekinthető e rendelkezések értelmében „megfelelőnek és integráltnak”.
- 32 A Bizottság egyrészt rámutat arra, hogy a görög hatóságok elismerik, hogy a veszélyes hulladék 33%-át nem kezelik megfelelően.
- 33 Másrészt megállapítja, hogy az országos veszélyeshulladék-kezelési tervet nem hagyta jóvá együttes miniszteri rendelet, és ezért nem közölték vele a középtávú intézkedéseket.
- 34 A Bizottság továbbá megjegyzi, hogy mivel a kedvezőtlen gazdasági környezet nem teszi lehetővé a hulladéktermelők, illetve más befektetők számára, hogy veszélyeshulladék-kezelő egységek létesítésébe ruházzanak be, nem tettek eleget az utóbbiakat terhelő azon kötelezettségnek, hogy ilyen létesítményeket hozzanak létre. A Bizottság e tekintetben pontosítja, hogy a görög hatóságok szerint más megoldásra van szükség: meg kell nevezni azt a közjogi jogalanyt, amely felelős lehet a veszélyeshulladék-lerakók létrehozásáért.

- 35 Végül harmadik érveléssel kapcsolatban, amely a veszélyes hulladékok kezelését illetően a 2006/12 irányelv 4. és 8. cikkében és az 1999/31 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében, 6–9., 13. és 14. cikkében foglalt követelmények tiszteletben tartásának biztosítása érdekében meghozandó intézkedésekre vonatkozik, a Bizottság úgy érvel, hogy mivel a Görög Köztársaság még nem hozott létre integrált és megfelelő veszélyeshulladék-ártalmatlanító hálózatot, nem képes megfelelően kezelni a veszélyes hulladékokat.
- 36 A Bizottság szerint ez nem csupán abból következik, hogy a hulladékok jelentős részét, 33%-át nem kezelték, hanem a „történelmi hulladékok” fennállásából is.
- 37 A Bizottság azt is kiemeli, hogy a Görög Köztársaság hozzájárulhatna a „történelmi hulladékok” jelenlétében vagy akár az újabb hulladékok keletkezésében megmutatkozó probléma enyhítéséhez, ha egy átmeneti időszakon keresztül más tagállamok területén fekvő létesítményekbe exportálná a veszélyes hulladékokat. Úgy tűnik azonban, hogy a keletkezett veszélyes hulladék teljes mennyisége 2011-ben elérte a 184 863,50 tonnát, a „történelmi hulladékok” mintegy 323 452,40 tonnát tettek ki, az export pedig csupán 5147,40 tonna mértékű volt.
- 38 A Görög Köztársaság azt állítja, hogy a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltakat nagyrészt teljesítették.
- 39 E tekintetben elkészítették a felülvizsgált országos hulladékgazdálkodási tervre vonatkozó tanulmányt, és közzétették a termelés-újjaszervezési, környezetvédelmi és energiaügyi minisztérium (Ypapen) honlapján. Ez a terv meghatározza a nemzeti hulladékkezelési politikát, stratégiákat és célokat, és a 2008/98 irányelv rendelkezéseinek tiszteletben tartásához szükséges megfelelő intézkedéseket és cselekvéseket. E terv keretében naprakésszé tették az országos veszélyeshulladék-kezelési tervet.
- 40 A Görög Köztársaság emlékeztet rá, hogy az országos hulladékgazdálkodási terv környezetre gyakorolt hatásának értékelése érdekében stratégiai környezeti hatásvizsgálat van folyamatban. Amint lefolytatják ezt a stratégiai környezeti hatásvizsgálatot, elfogadják a felülvizsgált országos hulladékgazdálkodási tervet és ebből következően a naprakésszé tett országos veszélyeshulladék-kezelési tervet, majd haladéktalanul megküldik őket a Bizottságnak.
- 41 A Görög Köztársaság azzal kapcsolatban, hogy a veszélyes hulladék összmennyiségének 33%-át nem kezelik integráltan és megfelelően, ismerteti, hogy a naprakésszé tett országos veszélyeshulladék-kezelési tervnek megfelelően ez a rész „olyan, nem regisztrált hulladékkezelésre” vonatkozik, amelybe „az éves hulladéktermelésből megmaradó, a kezelés utolsó szakaszában felbecsült rész” is beszámít, „amely tekintetében nem áll rendelkezésre elegendő adat”. A hulladékkezelési adatokból következően a veszélyes ipari hulladékok esetében azok 30%-át további kezelésig termelési létesítményekben tárolják, míg hasonló mennyiségű, körülbelül 37%-nyi hulladékot hasznosításnak vetnek alá.
- 42 A veszélyes hulladékok kezelésére vonatkozó infrastruktúrát illetően a Görög Köztársaság azt állítja, hogy jelenleg három, hulladékelemekre, hulladék gépjármű-akkumulátorokra és ipari hulladékokra vonatkozó rendszer, egy olajhulladékokra vonatkozó rendszer és egy elhasználdott járművekre vonatkozó rendszer működik. Előadja, hogy az ország területén gyűjtött olajhulladékot teljes egészében regeneráló létesítményekbe küldték, amelyekből 2013-ban kilenc darab volt, és olajhulladékot importáltak, hogy fedezzék az említett létesítmények szükségleteit. Ezenkívül ugyanebben az évben az elemeket és savas ólomakkumulátorokat újrahasznosító létesítmények száma hetet tett ki, ezek nagyban fedezték az ország szükségleteit, és ebben az esetben is importáltak hulladékot. Az elhasználdott járművek szennyezésmentesítését/bontását végző létesítmények száma 2013-ban 120 volt. Egyébként pedig Görögországban az egészségügyi egységek veszélyes hulladékára öt darab hulladéksterilizáló és egy darab hulladékégető működik.

- 43 A veszélyeshulladék-kezelő létesítmények számára adott környezetvédelmi engedélyre vonatkozó újabb adatokkal kapcsolatban a Görög Köztársaság kifejti, hogy jelenleg is vizsgálják az azbeszt veszélyeshulladék-lerakó létrehozására és finanszírozására vonatkozó projekt dokumentációját, a tripoliszi (Görögország) ipari övezetben lévő egészségügyi egységek veszélyeshulladék-égetőjére vonatkozó dokumentációt, egy ólommalak-semlegesítő létesítésére vonatkozó felülvizsgálati dokumentációt, valamint a Jónia/Thesszaloniki (Görögország) területén tevékenykedő Anonymi Elliniki Etaireia Halyva (AEEEX) társaság ipari egységének területén létesített és működtetett hulladéklerakóra (szennyvizek fizikai-kémiai kezelését végző egységekből származó iszap, azaz a 2010-es évben mintegy 130 000 tonnára becsült „történelmi hulladék”) (mint az ipari egység melletti társprojektre) vonatkozó dokumentációt.
- 44 A veszélyeshulladék-lerakókkal és/vagy veszélyeshulladék-előkezelő létesítményt magukban foglaló veszélyeshulladék-lerakókkal kapcsolatban az Ypapen és a honvédelmi minisztérium különböző intézkedések végrehajtására irányuló együttműködési megállapodást írt alá.
- 45 A „történelmi hulladékok” kezelésével kapcsolatban a Görög Köztársaság ismerteti, hogy jelenleg folyamatban van egy olyan projekt végrehajtása, amely magában foglalja a szennyezett telepek összeírását és minősítését, a fogadókra gyakorolt hatás felmérését, a telepek által jelentett kockázatok azonosítására, regisztrálására és felbecsülésére vonatkozó útmutatót, és a szennyezett telepekre vonatkozó adatbázis kidolgozását. Hangsúlyozza, hogy a „történelmi hulladékok” lerakóhelyei a vizsgált telepek részét képezik.
- 46 Kifejti, hogy a felülvizsgált országos hulladékgazdálkodási tervben és az új országos veszélyeshulladék-kezelési tervben előírt tevékenységek többféle intézkedést fognak át: szervezeti és igazgatási jellegű intézkedéseket, hulladékkezelő infrastrukturális fejlesztésre irányuló projekteket, a hulladékgyűjtő, -átrakódó és -szállító hálózatok javítására/bővítésére és fejlesztésére irányuló projekteket, pénzügyi intézkedéseket és olyan tájékoztató, figyelemfelhívó és oktató jellegű intézkedéseket, amelyek végrehajtása lehetővé teszi a 2008/98 és az 1999/31 irányelvben foglalt követelmények teljes körű végrehajtását.

A Bíróság álláspontja

- 47 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy mivel az EUM-Szerződés az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerinti kötelezettségszegési eljárásán belül megszüntette az indokolással ellátott vélemény adására vonatkozó szakaszt, az ilyen kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpontnak az e rendelkezés értelmében kibocsátott felszólító levélben meghatározott határidő lejártát kell tekinteni (2014. december 2-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-196/13, EU:C:2014:2407, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 A jelen ügyben, mivel a Bizottság 2013. január 25-én felszólító levelet bocsátott ki, a kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpont az ebben a levélben megállapított határidő lejártának napja, azaz 2013. március 25.
- 49 Márpedig nyilvánvaló, hogy a Görög Köztársaság eddig az időpontig nem hajtotta végre a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543).
- 50 Először is a Bizottságnak a 91/689 irányelvnek a 2006/12 irányelv 7. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdésének és 6. cikke (1) bekezdésének be nem tartására vonatkozó kifogásával kapcsolatban ugyanis a Görög Köztársaság a tárgyaláson maga is elismerte, hogy a veszélyeshulladék-kezelési tervet bár jóváhagyták, de még nem fogadták el. Így a kötelezettségszegés megállapítása szempontjából irányadó referencia-időpontban, azaz 2013. március 25-én a Görög Köztársaság nyilvánvalóan nem fogadta el a 91/689 irányelvnek a 2006/12 irányelv 7. cikke

(1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (2) bekezdésével és 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban a veszélyeshulladék-kezelési tervet. Következésképpen az első kifogás megalapozott.

- 51 Másodszer, a 2006/12 irányelv azt kimondó 5. cikkének be nem tartására alapított kifogással kapcsolatban, hogy a tagállamok által más tagállamokkal együttműködésben létrehozott veszélyeshulladék-ártalmatlanító létesítmények integrált és megfelelő hálózatának „képesse kell tennie a[z Unió] egészét arra, hogy a hulladékártalmatlanítás területén önellátóvá váljon, és a tagállamokat, hogy törekedhessenek e cél egyénileg történő elérésére”, a Görög Köztársaság elismeri, hogy az országon belüli veszélyeshulladék-kezelő infrastrukturális projektek még vizsgálat alatt állnak. E körülményekre tekintettel a második kifogás is megalapozott.
- 52 Harmadszor, a veszélyes hulladékok kezelését illetően a 2006/12 irányelv 4. és 8. cikkében, valamint az 1999/31 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében, 6–9., 13. és 14. cikkében foglalt követelmények tiszteletben tartásának biztosítása érdekében meghozandó intézkedésekre alapított kifogással kapcsolatban a Görög Köztársaság csupán azokat az intézkedéseket említi, amelyeket az említett rendelkezések betartása érdekében jelenleg végrehajtanak. Nyilvánvaló azonban, hogy a felszólító levélben meghatározott határidő lejártakor a Görög Köztársaság nem kezelte az 1999/31 és a 2006/12 irányelv előírásainak megfelelően a veszélyes hulladékokat, de a „történelmi hulladékokat” sem. Következésképpen a harmadik kifogás elfogadható.
- 53 A Görög Köztársaság azon nehézségekre vonatkozó érvelésével kapcsolatban, amelyekkel állítása szerint a szóban forgó kötelezettségek teljesítésekor szembesült, emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jogból eredő kötelezettségek nemteljesítésének igazolása végett a tagállam nem hivatkozhat kifogásként belső jogrendszerének rendelkezéseire, gyakorlatára vagy helyzeteire (2015. október 15-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-167/14, nem tették közzé, EU:C:2015:684, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Görög Köztársaság, mivel nem tette meg a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543). foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A pénzügyi szankciókról

- 55 A Bizottság kényszerítő bírság és átalányösszeg megfizetésének elrendelését is kéri, mivel csak az EUMSZ 260. cikk szerinti kényszerítő bírság kivétele nem elegendő a tagállamok arra történő ösztönzésére, hogy a kötelezettségszegés EUMSZ 258. cikk szerinti megállapítását követően haladéktalanul teljesítsék kötelezettségeiket.
- 56 Az említett kényszerítő bírság és átalányösszeg összegét illetően a Bizottság „A jogsértési eljárások keretében a Bizottság által a Bíróságnak javasolt átalányösszegek és kényszerítő bírságok meghatározásához használt adatok naprakésszé tétele” című, 2014. szeptember 17-i bizottsági közleménnyel (C(2014) 6767 final) naprakésszé tett, „Az [EUMSZ 260.] cikk[...] végrehajtása” című 2005. december 13-i (SEC(2005) 1658) közleményére (a továbbiakban: 2005. december 13-i bizottsági közlemény) hivatkozik.

A kényszerítő bírságról

A felek érvei

- 57 A 2005. december 13-i bizottsági közlemény 6. pontja alapján a javasolandó kényszerítő bírság összege három alapvető kritériumon alapul: a jogsértés súlyán, a jogsértés időtartamán és annak szükségességén, hogy a szankció elrettentő hatású legyen.
- 58 A Bizottság kifejti, hogy a kényszerítő bírság általa javasolt napi összegét úgy kell kiszámítani, hogy az egységes átalányalapot megszorozzuk a súlyosságra és az időtartamra vonatkozó együtthatóval, a kapott eredményt pedig megszorozzuk az érintett tagállam fizetési képességét és az adott tagállam részére az Európai Unió Tanácsában biztosított szavazati jogokat egyaránt figyelembe vevő, rögzített együtthatóval.
- 59 A megállapított jogsértés súlyosságával kapcsolatban a Bizottság előadja, hogy tekintettel először is a jogsértés tárgyát képező uniós szabályok jelentőségére, másodsor a jogsértés köz- és magánérdekre gyakorolt következményeire – így például a környezetszennyezés fokozott veszélyére, az emberi egészségre gyakorolt káros hatásokra és az ország gazdasági tevékenységének megfelelő működésére –, harmadszor arra az enyhítő körülményre, hogy a megfelelő telepek kiválasztására egyedi kritériumokat állapítottak meg és éves nyilvántartásba vételt írtak elő a veszélyes hulladékokra, ám a hulladékok veszélyességéhez és az ahhoz kapcsolódó súlyosító körülményre is, hogy mindeddig csekély előrehaladást értek el, negyedszer a megsértett rendelkezések egyértelműségére, végül pedig a Görög Köztársaság által a hulladékokkal kapcsolatos uniós jogi szabályozás tiszteletben tartása területén tanúsított, ismétlődő jogellenes magatartására, 10-es súlyossági együtthatót kell alkalmazni.
- 60 A Bizottság a jogsértés időtartamával kapcsolatban arra emlékeztet, hogy az eljárás megindítására vonatkozó határozatot 2014. szeptember 25-én, azaz 60 hónappal a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) kihirdetése után fogadta el, ami igazolja a maximális, 3-as együttható alkalmazását.
- 61 Ami az „n” tényezőnek nevezett, az érintett tagállam fizetőképességére vonatkozó együtthatót illeti, ezen intézmény emlékeztet arra, hogy a 2005. december 13-i bizottsági közlemény azt a Görög Köztársaság tekintetében 3,68-ban határozza meg.
- 62 A Bizottság azt állítja, hogy a jelen ítélet 58. pontjában ismertetett képlet szerint a napi kényszerítő bírság a 660 euró összegű egységes átalányalapnak a súlyossági együtthatóval, a jogsértés időtartamát tükröző együtthatóval és az „n” tényezővel való szorzatával egyenlő. Ennek alapján a jelen ügyben 72 864 euró (660 x 10 x 3 x 3,68) összegű napi kényszerítő bírság kiszabását javasolja.
- 63 A Bizottság csökkenő mértékű napi kényszerítő bírság kiszabását javasolja, amelyet a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) teljesítését illetően elért eredményekre tekintettel hathavonta értékelnek. Következésképpen a kényszerítő bírság csökkenő mértékének biztosítása érdekében a Bizottság az előadott három kifogásnak – a hulladékgazdálkodási terv jóváhagyásának, a megfelelő infrastruktúra kialakításának és a nem erre a célra kijelölt telepeken ideiglenesen elhelyezett történelmi hulladékok megfelelő kezelésének – való megfelelés ellenőrzését javasolja. Így a kényszerítő bírság napi összegét a Bizottság három kifogásának megfelelően három kategóriára kell osztani, amely a következőknek felel meg: az első kategória esetében a kényszerítő bírság teljes összegének 30%-a, azaz 21 859,20 euró, a második és a harmadik kategória esetében pedig a kényszerítő bírság teljes összegének 35–35%-a, azaz kategóriánként 25 502,40 euró.

- 64 Ennek a kiszámítási módszernek az alkalmazásával a napi kényszerítő bírság tehát 21 859,20 euróval csökken, amennyiben elfogadják az új országos hulladékgazdálkodási tervet, feltéve hogy a terv tiszteletben tartja a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltakat. A veszélyes hulladékok számára létrehozott megfelelő hálózatok kialakításával kapcsolatban a Bizottság azt javasolja, hogy 25 502,40 eurót osszanak ki a létrehozandó létesítményekben kezelendő veszélyes hulladék teljes mennyiségére, és vonják le a kényszerítő bírság összegéből minden egyes veszélyeshulladék-kezelő létesítmény üzembehelyezésekor azt az összeget, amely megfelel az új létesítmény által kezelhető hulladékmennyiségnek. A „történelmi hulladékot” illetően a Bizottság a 25 502,40 eurós összeget az új projektben meghatározott hulladékok mennyisége alapján kívánja felosztani.
- 65 A Görög Köztársaság azt állítja, hogy sem a jogsértés súlya vagy időtartama, sem az általa az eljárás folyamán tanúsított együttműködő és gondos hozzáállás, sem pedig a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítésében elért eredmények nem indokolják a jelen ügyben átalányösszeg és kényszerítő bírság megfizetésére való kötelezését. Másodlagosan a Görög Köztársaság a javasolt összegek kiszámításának módját vitatja.
- 66 A tagállam úgy véli, hogy a Bizottság által kényszerítő bírság címén kért 72 864 eurós összeg túlzottan magas, és aránytalan a jogsértés súlyához képest, amelynek a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt, konkrétan nem értékelt következményei hipotetikus jellegűek.
- 67 A jogsértés súlyát és időtartamát illetően a Bizottság 10-es együttható alkalmazására irányuló javaslata nem veszi szerinte figyelembe a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítése során felmerült gyakorlati nehézségeket, valamint azt a körülményt, hogy ezt az ítéletet részben már végrehajtották.
- 68 Egyébiránt az adott ügy körülményeire figyelemmel az említett kényszerítő bírság a jogsértés időtartamára és a Görög Köztársaságnak az általa elszenvedett gazdasági válság miatt lecsökkent fizetőképességére tekintettel aránytalannak tekinthető. A Görög Köztársaság a Bizottság azon állításait is cáfolja, miszerint korábban már több ízben is megszegte a hulladékkezeléssel kapcsolatos kötelezettségeit.
- 69 Ha a Bíróságnak ilyen kényszerítő bírságot kell kiszabnia, a Görög Köztársaság azt kéri, hogy módosítsa az egyes jogsértéstípusokra vonatkozóan megítélt bírságrészeket. E tagállam ezért azt javasolja, hogy a kényszerítő bírság összegének 70%-át, azaz 51 004,80 eurót soroljanak az első jogsértési kategóriába, és 15–15%-ot, azaz egyenként 10 929,60 eurót soroljanak a második és a harmadik jogsértési kategóriába.

A Bíróság álláspontja

- 70 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a kényszerítő bírság kiszabása főszabály szerint csak akkor igazolt, ha a korábbi ítéletben foglaltak teljesítésének elmulasztásán alapuló kötelezettségszegés fennmarad a tényállás Bíróság általi vizsgálatáig (2015. október 15-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-167/14, nem tették közzé, EU:C:2015:684, 47. pont).
- 71 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a tárgyalás időpontjáig a Görög Köztársaság nem fogadott el külön tervet a veszélyes hulladékok kezelésére, nem hozott létre integrált és megfelelő veszélyeshulladék-ártalmatlanító hálózatot, illetve nem végezte el a „történelmi hulladékok” uniós jogi rendelkezésekkel összhangban álló kezelését.
- 72 Ilyen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy a Görög Köztársaság kényszerítő bírság fizetésére kötelezése megfelelő pénzügyi eszköz a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak maradéktalan teljesítésének biztosításához (2013. október 17-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-533/11, EU:C:2013:659, 66. pont).

- 73 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a kényszerítő bírságot annak tükrében kell meghatározni, hogy milyen mértékű meggyőzésre van szükség ahhoz, hogy a kötelezettségszegést megállapító ítélet végrehajtását elmulasztó tagállam változtasson magatartásán, és véget vessen a kifogásolt jogsértésnek (2009. július 7-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-369/07, EU:C:2009:428, 113. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 74 Az e területen rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során a Bíróság feladata, hogy úgy határozza meg a kényszerítő bírságot, hogy az egyrészt megfeleljen a körülményeknek, másrészt arányos legyen a megállapított kötelezettségszegéssel, valamint az érintett tagállam fizetőképességével (2013. október 17-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-533/11, EU:C:2013:659, 68. pont; 2014. december 4-i Bizottság kontra Svédország ítélet, nem tették közzé, C-243/13, EU:C:2014:2413, 50. pont).
- 75 A Bizottság kényszerítő bírságra vonatkozó javaslatai a Bíróságot nem kötik, azok csak hasznos hivatkozási alapként szolgálnak. Ugyanígy a Bizottság közleményeiben foglalt iránymutatások sem kötik a Bíróságot, de hozzájárulnak az átláthatóság, az előreláthatóság és a jogbiztonság biztosításához ezen intézmény tevékenységével kapcsolatban, amikor ezen intézmény tesz javaslatot a Bíróságnak. A Bíróságnak ugyanis, az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján olyan kötelezettségszegéssel kapcsolatban indított eljárásban, amely annak ellenére fennáll valamely tagállam terhére, hogy ugyanezen kötelezettségszegés az EK 226. cikk vagy az EUMSZ 258. cikk címén hozott első ítéletben már megállapítást nyert, továbbra is meg kell őriznie szabadságát a kiszabandó kényszerítő bírság olyan összegének és formájának meghatározása tekintetében, amelyet megfelelőnek vél e tagállam arra való ösztönzésére, hogy teljesítse a Bíróság ezen első ítéletéből eredő kötelezettségeit (2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 52. pont).
- 76 A kényszerítő bírság összegének meghatározásához az uniós jog egységes és hatékony alkalmazása céljából e kényszerítő bírság kényszerítő jellegének biztosítása érdekében figyelembe veendő alapvető szempontok főszabály szerint a következők: a jogsértés időtartama, a jogsértés súlya és a szóban forgó tagállam fizetőképessége. E szempontok alkalmazásához figyelembe kell venni különösen az ítéletben foglaltak teljesítése elmaradásának a magán- és közérdekeket érintő következményeit, továbbá azt, hogy a szóban forgó tagállamot milyen sürgősen kell a kötelezettségei teljesítésére szorítani (2015. október 15-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-167/14, nem tették közzé, EU:C:2015:684, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 77 Ami először is a jogsértés súlyát illeti, emlékeztetni kell arra, amint azt a Bíróság a korábbiakban már kimondta, hogy az arra irányuló kötelezettség, hogy a hulladék ártalmatlanítása az emberi egészség veszélyeztetése és a környezet károsítása nélkül történjen, maguknak az uniós környezetvédelmi politika céljainak részét képezi, amint az kitűnik az EUMSZ 191. cikkéből. A 2006/12 irányelv 4. cikkéből eredő kötelezettség teljesítésének elmulasztása e kötelezettség jellegénél fogva azzal a kockázattal jár, hogy közvetlenül veszélyezteti az emberi egészséget és károsítja a környezetet, és azt különösen súlyosnak kell tekinteni (lásd: 2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 54. pont).
- 78 Rá kell mutatni, hogy a helyzet némelyest javult a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) megállapítottakhoz képest, mivel a Görög Köztársaság a tárgyaláson megerősítette, hogy bár a veszélyeshulladék-kezelési tervet még nem fogadták el, már kidolgozták és jóvá is hagyták. A Bírósághoz benyújtott iratokból továbbá kitűnik, hogy a Görög Köztársaság jelentős beruházási erőfeszítéseket tett a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítése érdekében, és együttműködött a Bizottsággal.
- 79 Nyilvánvaló azonban, hogy a Görög Köztársaság a tényállás Bíróság által végzett vizsgálatának időpontjában még nem végezte el az integrált és megfelelő hulladékártalmatlanító hálózat létrehozását, és ebből következően nem képes megfelelően kezelni a veszélyes hulladékokat. Konkrétan – ahogyan ez

a Bírósággal a tárgyaláson közölt információkból is megállapítható – a veszélyes hulladékok kezelését végző több létesítmény, valamint három lerakóhely létrehozása még nem kezdődött el. Ilyen körülmények között a megállapított kisebb mértékű javulás ellenére azt kell mondani, hogy az emberi egészséget és a környezetet az eredeti kötelezettségszegés folytán ért sérelem továbbra is különösen súlyosnak tekinthető.

- 80 Másodsorban, a jogsértésnek az eredeti kötelezettségszegés tárgyában hozott ítélet kihirdetésétől eltelt időtartamával kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy ezt az időtartamot nem azon időpontot figyelembe véve kell értékelni, amikor a Bizottság az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése alapján megindítja a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást, hanem amikor a Bíróság ezen eljárás keretében értékeli a tényállást (lásd: 2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig a jelen ügyben a jogsértés időtartama, nevezetesen a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) kihirdetésének időpontjától számított hat év, jelentősnek tekinthető.
- 81 Harmadsorban, ami a szóban forgó tagállam fizetőképességét illeti, figyelembe kell venni a Görög Köztársaság arra vonatkozó érveit, hogy GDP-je 2012 óta csökkent. A Bíróság ugyanis a korábbiakban már kimondta, hogy a tagállamnak a tényállás Bíróság általi vizsgálata időpontjában ismert bruttó hazai termékét (GDP) kell figyelembe venni (2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 58. pont).
- 82 Ezenkívül a Bizottság azt javasolta a Bíróságnak, hogy a kényszerítő bírságot a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítése során elért eredmények függvényében fokozatosan csökkentse.
- 83 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy jóllehet a Bíróság ítéletében foglaltak maradéktalan teljesítése érdekében a kényszerítő bírságot egészében meg kell követelni, amíg a tagállam nem tette meg a megállapított kötelezettségszegés megszüntetéséhez szükséges valamennyi intézkedést, egyes különleges esetekben mindazonáltal előírható olyan szankció, amely figyelembe veszi a tagállam által a kötelezettségei teljesítése során elért esetleges eredményeket (2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 84 A jelen ügyben a Bizottság a kényszerítő bírság összegének kiszámítását illetően azt javasolja, hogy vegyék figyelembe a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítése során a felhozott három kifogáshoz – a hulladékgazdálkodási terv jóváhagyásához, a megfelelő veszélyeshulladék-kezelő infrastruktúra kialakításához és a nem erre a célra kijelölt telepeken ideiglenesen elhelyezett történelmi hulladékok megfelelő kezeléséhez – viszonyítva elért eredményeket.
- 85 Az adott ügy körülményei között és különösen a felek által szolgáltatott információkra tekintettel a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a kényszerítő bírság összegét úgy kell meghatározni, hogy az tartalmazzon egy állandó és egy csökkenő összetevőt. Következésképpen meg kell határozni a kényszerítő bírság számításának módját, valamint a csökkenő összetevőt illetően a kényszerítő bírság ütemezését.
- 86 A kényszerítő bírság kiszámítási módjával kapcsolatban meg kell állapítani, hogy – ahogyan ez a jelen ítélet 50–52. pontjából következik – a Görög Köztársaság három különálló kötelezettségnek nem tett eleget.
- 87 Annak figyelembevétele érdekében, hogy a Görög Köztársaság milyen intézkedéseket tett meg külön-külön ezekre a kötelezettségekre vonatkozóan, a kötelezettségek teljesítése mértékének függvényében kell csökkenteni a kényszerítő bírság összegét.

- 88 A jelen ügy valamennyi körülményére tekintettel, valamint annak szükségességére figyelemmel, hogy a szóban forgó tagállamot ösztönözze a felrótt kötelezettségszegés megszüntetésére, a Bíróság mérlegelési jogköre gyakorlásának keretében napi 30 000 euró összegű kényszerítő bírság kiszabását véli célszerűnek. Ezt az összeget a Bizottság által hivatkozott három kifogásnak megfelelően az alábbiak szerint három részre kell bontani: az első kifogás tekintetében a kényszerítő bírság teljes összegének 10%-a, azaz 3000 euró, a második és a harmadik kifogást illetően pedig ennek az összegnek a 45–45%-a, azaz kifogásonként 13 500 euró.
- 89 A kényszerítő bírság első két kifogásra vonatkozó része csak egy állandó összetevőből áll. A kényszerítő bírság összegét az első és a második kifogásnak megfelelő teljes összegre kell csökkenteni, ha a Görög Köztársaság a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést megtette.
- 90 A kényszerítő bírságnak a „történelmi hulladékokra” irányuló kifogásra vonatkozó harmadik részét illetően azonban a kényszerítő bírság összegét a hulladékkezelésnek való megfelelés arányában fokozatosan csökkenteni kell, és ennek kiszámítását a „történelmi hulladékoknak” az új veszélyeshulladék-kezelési tervben megállapított mennyisége alapján kell elvégezni. Az e kifogásra vonatkozó kényszerítő bírság csökkenő mértékét azonban maximálni kell: nem lehet tovább csökkenő mértékű, amikor a kényszerítő bírság fennmaradó összege eléri az e kifogásnak megfelelő kényszerítő bírság összegének 50%-át, azaz 6750 eurót. A kényszerítő bírság ezen az összegen túl később csak abban az esetben csökken, ha a harmadik kifogásban jelölt kötelezettségszegés teljes mértékben megszűnik.
- 91 A kényszerítő bírság ütemezését illetően a kényszerítő bírság csökkenő összetevőjét féléves alapon kell meghatározni, lehetővé téve ezzel a Bizottság számára annak értékelését, milyen eredményeket sikerült elérni a „történelmi hulladékok” megfelelő kezelésében.
- 92 A fenti megállapításokat figyelembe véve a Görög Köztársaságot arra kell kötelezni, hogy a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések megtételében való késedelemért a jelen ítélet kihirdetésétől a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak maradéktalan teljesítéséig napi 30 000 euró összegű kényszerítő bírságot fizessen a Bizottságnak „Az Európai Unió saját forrásai” számlára. Ezt az összeget a Bizottság által hivatkozott három kifogásnak megfelelően az alábbiak szerint három részre kell bontani: az első kifogás tekintetében a kényszerítő bírság teljes összegének 10%-a, azaz 3000 euró, a második kifogást illetően ennek az összegnek a 45%-a, azaz 13 500 euró, és ugyanennyi a harmadik kifogás esetében, amely összeget a „történelmi hulladékok” megfelelő kezelését illetően a megfelelően kezelt ilyen hulladékok mennyiségének arányában félévente csökkenteni kell, a csökkentés felső határértéke pedig az e kifogásnak megfelelő kényszerítő bírság összegének 50%-a, vagyis 6750 euró.

Az átalányösszegekről

A felek érvei

- 93 A Bizottság kéri a Bíróságot, hogy kötelezze a Görög Köztársaságot, hogy fizessen 8096 euró napi átalányösszeget – amely a 220 euróban meghatározott átalány alapösszegnek a megállapított 10-es súlyossági együtthatóval és a 3,68-as „n” tényezővel való szorzatából adódik – a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) kihirdetésének időpontjától kezdődően a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésének időpontjáig, illetve a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítélet (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) végrehajtásának időpontjáig, amennyiben ez ezen időpontok előtt következne be.

- 94 A Görög Köztársaság úgy érvel, hogy már megtett minden szükséges intézkedést a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez, és módszeresen és tisztességesen együttműködött a Bizottság szolgálataival, így eddig az időpontig az ítélet kisebb hányada nem került végrehajtásra. Következésképpen álláspontja szerint nem kell a Bizottság által javasolt átalányösszeget kifizetnie.
- 95 A Bíróságnak mindenképpen értékelnie kell, hogy rendkívül nehéz gazdasági helyzetben az objektív feltételek alapján megítélhető-e a Bizottság által javasolt átalányösszeg fizetése, vagy éppen ellenkezőleg, az objektív feltételek a Görög Köztársaság teljes mértékű mentesítése mellett szólnak.
- 96 Ezenkívül a Görög Köztársaság azon az állásponton van, hogy ha a Bíróság megítéli az átalányösszeg fizetését, akkor az átalányösszeg kiszámítása szempontjából figyelembe veendő időpont nem lehet az első kötelezettségszegést megállapító ítélet kihirdetésének napja, mivel az ezen ítéletben foglaltakat csak ezen időpont után, egy észszerű határidő lejártát követően lehetett volna teljesíteni.

A Bíróság álláspontja

- 97 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság az érintett területen rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során jogosult halmazatban kiszabni kényszerítő bírságot és átalányösszeget (2014. december 2-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-378/13, EU:C:2014:2405, 71. pont).
- 98 Az átalányösszeg megfizetésére kötelezés elve alapvetően az érintett tagállamot terhelő kötelezettségek elmulasztott végrehajtásának magán- és közérdeket érintő következményei értékelésén alapul, különösen ha a kötelezettségszegés az azt először megállapító ítélet kihirdetését követően hosszabb időn át tartóan fennállt (lásd: 2014. május 13-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-184/11, EU:C:2014:316, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 99 Az átalányösszeg megfizetésére való kötelezésre, és ezen összeg megállapítására minden egyes esetben a megállapított kötelezettségszegés jellemzőivel, valamint az EUMSZ 260. cikk alapján megindított eljárásban érintett tagállam által tanúsított magatartással összefüggő, releváns tényezők összessége alapján kell, hogy sor kerüljön. E tekintetben az említett rendelkezés széles mérlegelési jogkört biztosít a Bíróság számára annak eldöntésében, hogy kiszabjon-e ilyen szankciót, és ha igen, milyen összegben (2014. december 2-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-196/13, EU:C:2014:2407, 114. pont).
- 100 A jelen jogvitában a megállapított kötelezettségszegés jogi és ténybeli hátterének valamennyi eleme – különösen az a tény, hogy nem fogadták még el a veszélyeshulladék-kezelési tervet, nem hozták létre integrált és megfelelő veszélyeshulladék-ártalmatlanító hálózatot, és annak ellenére nem végezték még el a történelmi hulladékok kezelését, hogy azok fokozott veszélyt jelentenek az emberi egészségre és a környezetre – arra utal, hogy az uniós jog megsértése hasonló jövőbeni megismétlődésének hatékony megakadályozása érdekében olyan visszatartó erejű intézkedésre van szükség, mint az átalányösszeg kiszabása.
- 101 E körülményekre tekintettel a Bíróságnak mérlegelési jogköre gyakorlása keretében oly módon kell meghatároznia az átalányösszeget, hogy az egyrészt a körülményeknek megfelelő, másrészt pedig a megállapított kötelezettségszegéssel arányos legyen (2009. július 7-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-369/07, EU:C:2009:428, 146. pont).
- 102 Az e tekintetben releváns szempontok között szerepel többek között a kötelezettségszegés fennállásának az azt megállapító ítélet kihirdetése óta eltelt időtartama és a jogsértés súlyossága (2011. november 17-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-496/09, EU:C:2011:740, 94. pont).

- 103 E tényezőket illetően a figyelembe veendő körülmények különösen a jelen ítélet 77–81. pontjában szereplő megfontolásokból tűnnek ki. E tekintetben különösen arra kell emlékeztetni, hogy nem fogadták el a veszélyeshulladék-kezelési tervet, nem hoztak létre integrált és megfelelő veszélyeshulladék-létesítményi hálózatot, és hogy vannak olyan telepek, amelyek az emberi egészségre és a környezetre fokozott veszélyt jelentő történelmi hulladékokat tartalmaznak.
- 104 A fentiek alapján a Bíróság álláspontja szerint a jelen ügy körülményei megfelelő értékelésének tekinthető, ha a Görög Köztársaság által fizetendő átalányösszeget 10 millió euróban állapítja meg.
- 105 Következésképpen a Görög Köztársaságot kötelezni kell arra, hogy fizessen a Bizottságnak „Az Európai Unió saját forrásai” számlára 10 millió euró átalányösszeget.

A költségekről

- 106 Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Görög Köztársaságot, mivel a kötelezettségszegés megállapítást nyert, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Görög Köztársaság, mivel nem tette meg a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.**
- 2) **A Bíróság kötelezi a Görög Köztársaságot, hogy a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések megtételében való késedelemért a jelen ítélet kihirdetésétől a 2009. szeptember 10-i Bizottság kontra Görögország ítéletben (C-286/08, nem tették közzé, EU:C:2009:543) foglaltak maradéktalan teljesítéséig napi 30 000 euró összegű kényszerítő bírságot fizessen az Európai Bizottságnak „Az Európai Unió saját forrásai” számlára. Ezt az összeget az Európai Bizottság által hivatkozott három kifogásnak megfelelően az alábbiak szerint három részre kell bontani: az első kifogás tekintetében a kényszerítő bírság teljes összegének 10%-a, azaz 3000 euró, a második kifogást illetően ennek az összegnek a 45%-a, azaz 13 500 euró, és ugyanennyi a harmadik kifogás esetében, amely összeget a „történelmi hulladékok” megfelelő kezelését illetően a megfelelően kezelt ilyen hulladékok mennyiségének arányában félévente csökkenteni kell, a csökkentés felső határértéke pedig az e kifogásnak megfelelő kényszerítő bírság összegének 50%-a, vagyis 6750 euró.**
- 3) **A Bíróság kötelezi a Görög Köztársaságot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak „Az Európai Unió saját forrásai” számlára 10 millió euró átalányösszeget.**
- 4) **A Bíróság a Görög Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások